

Փ Ա Ր Ի Ձ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր Կ Ի Ս Ա Մ Ս Ե Ա Յ

ԴԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆԵՐ

ՍՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Այս քաղաքի եկու. շարքն անգամ մը ուրաք
որեն հրատարակի :
Տարեկան գինն է Փարիզի համար 20 ֆր .
Տանկասանի 24 »
Անգլիայի և Ամերիկայի 25 »
Աւստրիայի և Նիդերլանդի 26 »
Մոսկովայի և Վլադիվոկի 28 »
Ռուսաստանի և Պարսկաստանի 28 »
Ամերիկայի և Հնդկաստանի 30 »
Ստորագրողները տարեկան անգամ մը պէտք է
վճարեն (վճարելու վճարումը) :
Լազարոս վարձարեւոյ նամակ և գրութիւն պէտք է
է ուղղի այս օրինակ հասցի .
A. Mourad, rue Saint-Sulpice, 38, à Paris.
Եւ անոնց նամակն ծախք պէտք է վճարել ինքն .
վասնի զի չվճարելու նամակները միշտ կը վերադառնան :

ԱՐԿԻՑ ԴԱՐՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, Պ. Եղուարդ Մարտիկ :
ԱՆԿԱՆՈՒՊՈԼԻՍ, Ս. Միքայիլ Փարիզի :
ԶՄԻՐԱԿԻՍ, Ս. Սեփական Մ. Տոմարախան :
ՊԵՐՍԻՍ, Ս. Պետրոս Պարսկաստան :
ԵԿԻՄՈՒԴՐԱՍ, Ս. Յակովբ Ս. Մակովիան :
ԹԵԲԵԿՍՏԱՆ, Ս. Պարտիկ Մակովիան :
ԻՐԱՆԻՍ, Ս. Ա. Յակովբ Տոմարախան :
ՏԵԼԵԿՐԱԿ, Ս. Պարտիկ Մակովիան :
ԵՍԶ, (Մոսկովայի) Ս. Յակովբ Պարիզի :
ՎԵՆԵՐԻԱ, Ս. Ն. Մ. Մարգարիտ :
ԹԵԼԵԿՐԱՆ, Ս. Մարտիկ Փարսկաստան :
ՄԱՆԻՍԻՍ, Ս. Գառնիկ Ս. Տոմարախան :
ԴԱՐՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, Ս. Միքայիլ Մակովիան :
ԿԱՆԿԱՆՈՒՊՈԼԻՍ, Ս. Տոմարախան Մակովիան :
ՊԵՐՍԻՍ, Ս. Տոմարախան Մակովիան :
ՊԵՐՍԻՍ, Ս. Տոմարախան Մակովիան :

ՆԱԿԱՐԳԻ ՏԱՐԻՍ. — Թ. 40

1861

15 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԳՐԱՓՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՔԱՐԴ	ԳՐԱՓՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	90 ՕՐ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՄՍԹԵՐԴԱՄ . . .	215 3/8 ԷԳ	213 3/8
ԶԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆ . . .	188 3/4	188 1/2
ԼՈՏԱՆԱ	25 27 1/2	25 25 1/2
ՎԵՆԵՐԻԱ	174 1/2	174 1/2
ՓԵՐՍԻՍ	564 1/2	563 1/2
ՄԱՍԿՈՎԻԱ	174 1/2	174 1/2
ՆԵՊՈԼԻՍ	425 1/2	422 1/2
ՅՈՒՆԴԵՐՍԻՍ	214 3/8	214 3/8

ՓԱՐԻՁ 14 ՓԵՏՐՎԱՐ

Փ Ա Ղ Ո Ւ Ս

Ամսոյս 4ին Ներսիսեան և Օրհնադրական ժողովոյ
գումարման առիթը Դաղիկայ կայսրն իր ճառը խօսե-
ցաւ, և հետեւի օրը նային ըրաւ. Անգլիայ թագաւորին
անգլիական կրկին Խորհրդարանաց բացման առիթը :

Ամեն մարդ օրինաւոր անձամբերութեամբ կ'ապրէր
այս երկու վեհապետաց խօսքերուն, որպէս զի հար-
պակեան քաղաքականութեան ներկայ և ապագայ
վիճակին վրայ լոյս մը ընդունի :

Նոյն վեհապետը՝ որչափ որ եւրոպիոյ խաղաղու-
թեան տեսակետներէն վրայ բացայայտ կերպով
չխօսեցան, բայց ևս այնպէս գոչակուած անարկու-
պատեղեակներուն ալ հաւանականութիւն մը չցուցին :
Ըսել է որ նոյն ճառերն առեւի խաղաղութեան կողմ
կընային՝ քան պատերազմի : Աստի իրաւամբ սիր-
տերն ըստ մեծի մասին հանդարտեցան . և օրէ օր
ուրիշ գտնացան դէպքերով ալ շատ նուազեցան այն
տխար խօսակցութիւնները որ յառաջիկայ եւրոպա-
կան մեծ պատերազմի մը վրայ կը շարունակուին :

Այս առիթը Օփիսիոն Նախօրհային մեջ՝ իւր խմբա-
գրապետն առանձին յօդուածի մը սկիզբն այսպէս
կըսէ :

« Մինչեւ այս վերջի ժամանակներս, գարնան հա-
մար ծանուցումը գեղեցիկապէս վրայ իրաւամբ գրադեալ
կերեւեր ամեն մարդ . կը վախճուէր թէ Կառնապոլիսի
յանդուգն մեծ ձեռնարկութիւնը, թէ Վենետիկոյ մեջ
ևս թէ Անգլիական եղբայրն ևս իցէ մեկ կողմը, այն-
պիսի պատերազմի մը գոչակ չլինի, որ թաքտ նախ
Աստուծոյ ու Իտալիոյ մեջ սահմանեալ, բայց ամեն
հնարաւորութիւնն ունէր բոլոր եւրոպա տարածուե-
լոյ : Իսկ այսօր բոլորովին փարատած կերպիւն այն
երկիրները, և երբ հասարակութեան զգացածը մե-
րիւնին հետ դառնէր, մօտեւս հրատարակուած քա-
ղաքական գրութեանց ընթերցումն այս փոփոխութեան
զխաւոր պատճառն էր : »

Բայց ինչ վախճան պիտի ունենան այն խնդիրները,
որոց լուծմանը համար է որ կը վախճուէր թէ սակայն
պատերազմներ պիտի ծագին :

Ասիկայ որչափ որ կարեւոր հարցմանը մըն է,
նոյնչափ ևս պատասխանելը դժուար . ուրեմն առ-
այժ քաղաքականամբ միայն հետզհետէ կատարուած
դէպքերը դիտելով :

— Կալիքի ուժեղութիւնը թաքտ կը շարունակի,
բայց մօտեւս անձնատուր լինելու անհրաժեշտ կը հա-
մարին : Ահաւասիկ Օփիսիոն Նախօրհային վերալիշեալ
բուռն այս նկարը վրայ խօսածը :

« Այսուհետեւ ստուգիւն անհրաժեշտ կընան հա-

մարի Կալիքի անձնատուր լինելը : Փետրվար 12
բուռն թուրքիւն տրուած հետազոտութիւն մը մեզի կի-
մացնէր թէ Ֆրանսիոյ Բ. 15 առիթը զինադադարում
մը խնդրէր, քաղաքը լանձնելոյ վրայ բանակցութիւն
ընելոյ համար : Ստուգի և որ հետագիւրջ միշտ անվախ
չէ, բայց այս առիթը մեզի հաղորդած լուրը հաւանա-
կանութեան ամեն նշաններն ունի : Պաշարողաց
կրակը քաղաքին մեջ սոսկալի վնասներ գործեց . վա-
նողի համարանցներ օդը հանեց, պարսպին վրայ
լայն խրամատ մը բացուէր ևս, ևս պարսպեանց
պաշարն ուսեր էր պակսել : Այլ զինադադարին իր
վերջին կէտին հասնիլ պէտք էր :

» Թեպէ 15 օրուան զինադադարում մը ստուգիւ-
նուցուցաւ, յայտնի է թէ Չիպրիսի գործակարգը չէր
կրնար շնորհել . վասն զի, նախ մեծ օգուտ ունէր
ուժեղութիւնը սաստկապէս շարունակելէն, երկ-
րորդ նա փորձեց պաշարելոց հաւատարմութիւնը,
որ նախընթաց զինադադարում ժամանակը պատե-
րազմական օրերն հենց ինքնին իրենց ամբարեանց
անբաժնեքը նորոգեցին :

» Արդ՝ Չիպրիսի մերձեց Կալիքին իրեն եղած
առաջարկութիւնը, բայց կրակը նուազեցուց ևս բա-
նակցութիւններն սկսեց ինքն : 15 ին տրուած հետա-
զոտութիւն մըն ալ կը խախտուէր թէ խառն լանձնադուր
մը կազմուէր և քաղաքը լանձնելոյ պայմանները որո-
շելոյ համար :

» Իտալական խնդիրը որ երբ կէտի վրայ էր, այժմ
անս երկուքի իջնելոյ վրայ է . հիմա կը մնայ Հոռովմ
ու Վենետիկը : »

— Կառնապոլիսի տակաւին չէ մեկնած Գալիքի
կողմէն, ինչպէս լուր տարածեցաւ ևս մեր ըստ այնմ
լիշատակեցին մեր նախընթաց բուռնը : Թուրքիւն
ամսոյս 5 րօնով գրուած նամակ մը այսպէս կըսէ :
« Կառնապոլիսի, որ Գարաապոլի Լոնտոն՝ Նեա-
պոլիս կը կոչուի, որ Փարիսի թագաւորին աջակցու-
թեան կը կոչուի, բնա չլարձեցաւ. Գալիքի կողմէն
ևս կընան հաւատարմութիւնը որ չիտրիւր դեռ իր սուրն
կը կոչուի : »

» Հաւատարմութիւնը Կառնապոլիսի խորհուրդ մը
նորաւ, նա լանկատարաւոր ևս ըստ ազգեցութեան
գործող մարդ մըն է : Երբոր ձեռնովային մեկնեցաւ
Միկիլիա երբայոյ համար, չէր գիտեր թէ Միքայիլ
Մարտիկ կամ Սիբակիոս համար պիտի էլնէ . նոյն-
պէս երբ Միքայիլի ներուցն անցաւ, չէր գիտեր թէ
Ռեճիֆ կամ Նեապոլիս ուր պիտի կոչուի :

» Կառնապոլիսի ճակատագրին հետեւող մարդ մըն
է, ևս առիթ կը հաւատարմութիւն . երբ Հաւաքիւն ուր
էր Գառնապոլիսի Իշխանութիւնը ապստամբութեամբ
մը բողոքէր իրենց բաժանմանը դէմ, համաձայն
եղիք որ Կառնապոլիսի պիտի երբայ . բայց՝ զարմեալ
կընէմ, անոնք որ կը կարծէն թէ նա խորհուրդ մը
ունի որոշում՝ քաղաքականութիւնն իրենց կարծեացը
վրայ հիմնած կը լինին :

» Կառնապոլիսի վարկեան մը անգամ բողոքու-
թեան չէ գրադած ոչ թագաւորին ևս ոչ Մ. Գալիքիին
հետ : Իսկ կողմէն մեջ ձեռնարկուի ևս որոշարարին
կընէ . կը կոչուի՝ բայց լայն մեջիկ, ևս մարդ չգիտէր
թէ ուր կ'երթայ իւր խորհուրդը : » . . .

Բայց Փարիսի լրագիրն իւր վերջին թիւերէն մեկովը

կը ծանուցանէ թէ, Կառնապոլիսի հին գումարը մեծ
պատրաստութեան վրայ էն : Այս կամաւոր գործերը
4 բաժին կը կազմեն . առաջինը Թուրք գործակալին
հրամանատարութեամբ մօտեւս Մոնտիլի պիտի
բանակի, երկրորդը Պիլիքի գործակալին հրամանա-
տարութեամբ վերսէ, երրորդը Մեխիսի գործակա-
լին հրամանատարութեամբ Պիլիքի, ևս չորրորդը
Դոգանի գործակալին հրամանատարութեամբ Ասի
պիտի երթան :

— Դաղիկայ բանակին Ասորեստան մնայոյ վեց
ամիս պայմանաւոր մարտի 5ին կը կրնայ . ուստի
մօտեւս Փարիզի մեջ դեպքանաժողով մը պիտի լինի,
ևս խորհուրդի թէ գաղիական գործաց մեկնիլ արժան է,
եթէ մնայ : Կը խախտուի ևս թէ, մեծ տերութեանց ներ-
կայացուցիչները նոյն ժողովին մեջ պիտի որոշեն
Ասորեստանի կառնապոլիսի ձեռք բոլոր բնակչաց
հանգստութեան ալ օգտակար կերպիւն :

Պիլիքին ամսոյս 12 րօնով տրուած հետազո-
տութիւն մը նայելով՝ Աստուծոյ ու Փարիսի համաձայն
ցուցիլ են ինքզինքնին Դաղիկայ ևս Բուսիոյ, գաղիա-
կան գործաց լիտարիս մնայոյ ժամանակը երկարելոյ
մասին : Հետեւեալը անտարակոսեղի կերպիւն որ .
Դաղիկայ քաղաքականութիւնը մեծ կողմնակցութիւն
պիտի գտնէ ինքնին դեպքանաժողովին մեջ :

— Պիլիքին լուծման 27 րօնով գրուած նամակէ մը
հետեւեալները կը խոստանան :

« Տերութեանց գործակալներուն ըրած ժողովները,
թեպէ րանի մը անխորհրդապահութեան խօսքին հաւա-
տամ, այնպիսի հետեւութիւն մը ունեցան՝ որ ամեն
մարդ պիտի հաւանի : Լեւան բարեկարգութեանը
համար որոշուած պայմանները վերջին բողոքարարով
եւրոպա խրկուեցան, որոց գլխաւոր կէտերն առնել
պիտի լինին :

» Անկախ կառնապոլիսի տաճիկ փաշայի մը
հրամանին տակ, որուն սերունդը նոյն իշխանութիւնը
ժողովներէ իրաւունք չպիտի ունենայ : Այս փաշան
Դրան կողմանէ պիտի ընտրուի՝ մեծ տերութեանց
հաւանութեամբ : — Այսուհետեւ Ասորեստանի մեջ
տաճիկ գործ ևս պաշար-պաշար չպիտի մնայ :

» Լեւան՝ օսմանցի բայց կրօնով քրիստոնեայ կա-
ռնապոլիս մը պիտի կարգուի : — Իւրաքանչիւր գաւառ
ինքզինքը պաշարուելոյ համար ազգային պահապան
գործ պիտի ունենայ : Ոստիկանութիւնը (գալիսիէ)
քրիստոնեայ գիւղերու մեջ քրիստոնեայներէ պիտի
կազմուի ևս տիրութիւն գիւղերու մեջ տիրութիւն : —
Դաղիկայներուն մեջ, որ քրիստոնեայ ևս մահմետական
կայ, քրիստոնեայ քաղաքներուն ոստիկանութիւնը քրիս-
տոնեայ ևս տաճիկ քաղաքներուն մահմետականաց
պիտի լանձնուին : — Առանց տերութեանց ներկայա-
ցուցիչներուն հաւանութեան չիտան մեջ բան մը
չպիտի լինի : — Կառնապոլիսը պիտի հաւաքէ ամեն
էկամտաւորները, ևս մեկ ձեռնարկով պիտի հաւաքուին
Դրան իւր տարեկան հարկ :

» Ահաւասիկ իմ ընդունած տեղեկութեանց համա-
ձայն Ասորեստանի (Աստուծոյ միջեւ Դաղիկայ, Բերիս
ու Դամասկոսի միջև) նոր կարգադրութեան ձեռք,
որ իւր թէ տերութեանց կողմանէ կառնապոլիսի
Դրան : Տեղեկներն իմա թէ այս աշխատանքով գործը
գլխաւոր պիտի էլնէ : Փալիքի ևս որ վերջ մը տրուի

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Հետագիրը կը ծանուցանէր, որ ամսոյ 15-ին երեկոյեան (ըստ Երուսաղէմի) ժամը 6-ին Վայեր անձնատուր եղաւ, եւ Ֆրանչիսկոս Բ. բոլոր արքայական գերդաստանով զաղիական Մուկը նստը կը մտնէ ու կը մեկնի :

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԹՂԹԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համա կողման Պարսկի մայրաքաղաքէն հետեւեալ ազգային տեղեկութիւններն ընդունեցինք, զոր արժան կը համարենք լրագրոյ միջոցաւ հրատարակել :

« Բարսիլ 1861 Յունիս 2 .

» Ժողովուրդ Հայոց ի մայրաքաղաքի աստ Ջաւայ ի Բարսիլ կազմին ի ջորքաւորացի կամ հնգեաւան գերդաստանաց, որ եւ գտանին ամենեքեան ողորմութեամբ Տեառն ի միմիկար եւ բարեշնչող վիճակի, նախ ընդ բարեկարգ եւ ազատ պետութեամբ քրիստոնէական մեզ ազգին Հօյանդացոց, երկրորդ բարեշնչան աշխատութեամբ իւրեանց ի գործս վաճառաշահութեան : Եւ մեր եկեղեցի մի եւ քանանայ, վերջինն գալով ի Ջաւայ ի Պարսից սովորաբար վասն Տ ամաց վիճակաւորութեան, ապա յաջորդեալ յայլմանէ, պահեալ հանգանակութեամբ ազգայնոց :

» Ուսումնարան մի՛ կը բացեալ Մանուկ եւ Ժարտրիկեան Ուսումնարան, կառուցեալ վեհանձնական ձեռնադրութեամբ եւ պաշտպանութեամբ Արժանապատիւ Բարեբարութի Տիկնոջն խմբի մերայ՝ Ժորտրիկ Տիկնոջ Մարիամայ Յակոբ Ժարտրիկեան (կցորդելով նմա Բարեպաշտութի՝ Բեռնուս օրիորդ Փառաւնայ Մանուկեան՝ այժմ ի Բրիտանի հանգուցեց), նաեւ օժանդակութեամբ հասարակաց մերացին աստ եւ որ յայլ քաղաքս Ջաւայ :

» Ունինք եւ գալլ մի կամ երկու Միաբանութիւնս նպատակեալ յօգուտ Հայոց այսր կողմանց : Այն եւ Հայկեան Միաբանութիւն գլխաւ ինչ գրամով՝ հանգանակեալ աս հասարակ ի մերագանց երկրին, եւ Խնայական Սնտուկ մի կցորդեալ խնամոց նմին : Նաեւ Դանձանակ Ջուղայս Տնանկաց, որոյ գումար հասեալ այժմ իբրեւ ի հինգ հազար ուսմիկ՝ շարունակ տրուր եւ հանգանակութեամբ ազգայնոց . ունի գնատաւորութիւն հայեցած բարգաւաճման օր ըստ օրէ յազգայ կարեւորագոյն նպատա զիւրութեան աղքատացն Ջաւայ, առաւելապէս զի ե զիտաւորութիւն տնօրինել՝ զի մատուցի նպատա նորին յաւետ քաջալերման աշխատանաց, եւ վարձատրութեան նոցին, ոչ զատարկութեան պարագրողաց կամ մուրացկանութեան : Եւ կալուած մի ընդ անմիջական խնամով եկեղեցւոյն մերոյ, պատկանեալ Սրբոյ Ամենաբարեգեան վանոց Ջուղայ (որ ի Սպահան), որ ընդունի գտարեկան արդիւնս նորա, գոյով հազար երկու հարիւր ուսմիկ կամ փոքր յաւելի, գնեալ ոչ բազմօր յառաջ օգնականութեամբ Հայոց այսր կողման, ընդ նուիրակութեամբ առաքելով յարդի վիճակաւոր եւ ի մեզ մեծաբեալ Ամենապատիւ Բարեկարգ Առաջնորդին մերմէ նոյն վանաց ի Սրբազան Տէր Փաղեոս Արքեպիսկոպոսէ :

» Համագիրք որ բնակին ի միւս քաղաքս Ջաւայ, որպիսի եւ ի Սմարանց, ի Սուրբայեա, ի Ջաւայարա եւ ի Թգալ, նոյնպէս եւ կամօր Տեառն ի վիճակի բարեբաւորութեան, ոմանց վաճառականութեամբ զբաղեալ, ոմանց եւ ունեցով գնաբիւս այսինքն գործարանս շարքի : Վասն ասկաւարի յինչոյ եւ ոչ ամենեցուն առ միմեան՝ շունին իւրեանց զատուկ քանանայ, այլ հաղորդակցեք եւ միշտ ընդ մեզ յարարս ազգայինս . եւ վիճակաւոր քանանայն մեր՝ երբ պատեն ինչ՝ այցելու գտանի նոցա մատակարարել ի հոգեւոր պիտոյն : »

Նիկոմիդիայէն յունիս 20-րդով մեզի գրուած նամակն մը հետեւեալ տողերը կը բաղկեն :

« Երկրագործական գրէտ գրիչս բնաւ երես չունի : Այս տարի մեր կողմը տնտեսական շատ արժանիք ցանուեցաւ . մարդիկ գիտցան թէ բանը հոն է : Շիտակը ըսելով՝ վիճակը չօգնեց նեւ, բնութիւնը օգնեց . բայց բաղդերուն տեղ տեղ խլորդ բազմիցս երեսան էլեր է, որ հնձոց մատաղ արմատներուն վնաս կը հասցնէ : 900 Դաղտնիք անուն գրքին մեջ մէկ ճարք փնտնեցի բայց չգտայ . դուք բան մը գիտեք նեւ մեզի հաղորդեցեք :

» Երկու շաբաթ կայ՝ քաղաքիս Արեւիկեան կողմի

կրաց ներկայ վիճակին . վասն զի երկրին կացութիւնը շատ գեշ է, եւ ամեն կողման տուժած լուրերը ցաւալի են . դժբաղդաբար բազմաթիւ դժուարութիւնք կը ծագին ամեն վայրկեան, եւ այս կարգադրութիւնը զյուս տանելոյ երկայն ժամանակ պէտք է, երբ Օսմանեան տէրութենէն ալ ընդունուի : »

Նոյն նամակագիրը քիչ մը վարը կըսէ :

« Դամասկոսի լուրերը շատ ցաւալի են : Մոյետանդաւրիւնը՝ որ վարդիկ մի հանգարտած կերեւել՝ նոյնն բոբբոքեր է . նոր կառավարիչը, լաւ տեղեկութիւն պարունակող նամակներուն նայելով, հետի է իւր պաշտօնին յարմարութենէն . քանի մը օրէ ի վեր պտտած խօսքերը՝ քաղաքին երեսիկներն իրեն շնորհաւորութեան գացած օրերնին խօսած ամենաբարեւորեալն վրայ կը կայանայ : « Եմին փաշան իբր թէ » ըսէր է եղեր որ, Դամասկոս մահմետականները » համարուածին ջափ յանցաւոր չեն . քրիստոնէից » ժայրութիւնն (արքայից) ան աստիճանին հասած » էր, որ պատժոյ մը արժանի էին, զոր դուք տուիք » իրենց . Աստուծոյ ուզածը կատարեցաւ բայց » տուններն այրելու չէիք . . . »

Այս խօսքին վրայ նամակագիրը քանի մը խորհրդածութիւն ընելէն յետոյ կը յայտնուի :

« Արդ՝ մոյետանդութիւնը նորէն կը լուրջուի, եւ վերջին քրքաբերը ստիպել նամակներ բերաւ Դամասկոս գտնուող եպիսկոպոսներէն : Այս նամակները հիւպատոսներուն ուղղուած են, եւ օգնութիւն ու պաշտպանութիւն կը խնդրեն . Դամասկոսի քրիստոնէական հասարակութեան կացութիւնը այլ հանգուածի չէ . նոր դժբաղդութեանց հանդիպելու վախ ունին : Այս նամակները կաղաչեն դարձեալ հիւպատոսներուն թէ, հաճին բարեխօսել որ զաղիացի զօրք խըրկուի Դամասկոս, կամ գոնէ Ն. Վ. Ֆուստ փաշան բարեհաճի ժամանակ մը հոն մնալ, որպէս զի ջարեաւ առաջն առնուի :

» Գրիստոնէից զիմ քննամանքն ու սպառնալիքն անընդհատ կը շարունակուի : Դժբաղդաբար քրիստոնէայը տառապեալ են, եւ այլ գորութիւն չունին երբայ քանդատելոյ, զոր քանիցս անգամ ըրին տառնց իրաւունք ընդունելոյ : Իրենց սարսափն անշուշտ ունի ան է թէ, բազմաթիւ անձինք որ կոտորածին ժամանակը Դամասկոսի մեջ տեսնուէր էին, եւ որք նրանք ընդունած էին բնաւ քաղաք չմտնելոյ, այսօր մտեր եւ ազատօրէն կը պտտուին : Այս մարդիկը դարձեալ կուգան սարսափ կը ծնեն Դամասկոսի փոքրիկ ժողովրդեան վրայ, որք չեն կարող անկեց մեկնիլ՝ թէ ստակ չունենանաւ : Եւ թէ այս միջոցիս ճամբաները դժուարին յինչոյն պատճառաւ : Վերջին լուրերուն նայելով, որ նախընթաց օրուան են, Իսմայիլ Լաքաշը եւ Հարար պէյը բազմաթիւ տիրազի զօրաց գլուխն անցած կառեւին Դամասկոսէն քիչ հեռի գտնուած քրիստոնէից գիւղերը, որոց բնակիչքը փախելի անգամ չէին կարող, տիրազի ցեղապետներն իրենց տիրած յինչոյն համար : Կը յայտնուի թէ Լաքաշը ազգաբարձրութիւն ըրեր է Ն. Վ. Ֆուստ փաշային որ տիրազիներուն գլուխներուն խնայէ . եւ թէ, քանի տիրազիի գլուխ որ կարուի, իրենք ալ փոխարեն նոյնեւ քրիստոնէից գլուխ պիտի կտրեն : »

Մարտիկայէն ամսոյ 6-րդովն հետեւեալ նեռագրաւորը կուտան :

« Պերութեան գրուած նամակ մը կը ծանուցանէր թէ, գրգռութիւնն երբայով կը շարունակուի, եւ թէ 12,000 տիրազի Մոհրարա գումարուած՝ կուգեն իրենց դատապարտեալ ազգակցաց սպանումն արգիլել :

» Ֆուստ փաշան Մոհրարա դարձաւ : »

Միւսմէ իւր Միւսի լրագրին խօսքին նայելով՝ Աստրեստանի մարտիկները սատակ խոսոված են : Մոհրարայի մեջ 10,000 տիրազի հաւաքուիլն ամեն տեղ սարսափ ձգեց, եւ Դամասկոսի քրիստոնէայը դեպ ի Պերութի կը փախչին :

Ուրիշ նամակներ ալ կը ծանուցանեն թէ, տիրազիներուն գլխաւոր ցեղապետներն Սայիտ Ճամկան եւ գնդապետ Նուրի պէյը մահմետական դատապարտուէր են . իսկ Խուրշիտ եւ Դանիք փաշաները բերդերուն մեջ մշտնջենաւոր բանտարկութեան :

— Լօնտոնայէն ամսոյ 7-րդով տրուած նեռագրաւոր մը կը պատմէ թէ, յունիս 28-ին զարատաղիք մեծակալ գիւղերուն վրայ յարձակելով՝ մեծ անցք-քորքիւններ ըրեր է 41 հոգի սպաններ են : Ուրիշ գոն մըն ալ Դարիանի գիւղին վրայ յարձակելու ունայնակ անգորութիւններ գործեր է :

գիւղերը պտտել գացի . ճամբան հետեւանց մարդ մը տեսայ, որ բանով (պէ) երկիր կը փոքրէ . տեղը քրքին կամ ընդեղին մշակելու յարմարութիւն չունէր . ուստի մօտենալով հարցուցի թէ, Հոս ինչ պիտի ցանես :

» — Յորէն . ըսաւ մարդը :

» Այս բանին վրայ մեզեւի գարմացայ, որ ասեն մը յանգգաւ ճամբան կորսնցուցեր եմ . բայց դեռ եւս չգիտեմ եղեր թէ վերջն անէլի մեծ գարմանց եւ ցաւոց պիտի հանդիպիմ : Երկու օրէն քաղաք իջնալու տեսնաւ տեսայ որ նոյն անձը երկրագործական տըրմաղին վրայ մեծ քար մը դրեր, եւ անասունի տեղ ինք կըրնէր անհնարին տառապանօր :

» Կը յիշէր, 1857-ին երբ հոս անգղիացի զօրք կար, իրենց փոխադրութեան տայրերուն շորի կը լծէին, եւ իրենք ալ աղայի պէս շորիին վրայ կը լծէին : Այս դեպքը վերինին հետ բաղդատեցեր, նետաւորութիւնն ալ երբեք չէր, թէ Անգղիայ մեջ սայլորդները ինչ են, եւ ճանապարհին մեջ հողատէր երկրագործները ինչ . . . »

Ազգասեր Բարեկամի մը՝ Երբեմն մեզի ուղղած նամակներէն մեկին մեջ ազգային երկրագործութեան վրայ հետեւեալ օգտակար խորհրդածութիւնը կարդացինք, զոր արժան կը համարենք մերագնեայ եւս հաղորդելոյ :

« Ազգային յառաջադիմութեան վրայ վերը գրելեա ետքը՝ սա միտքս եկաւ որ, մեր ազգը վաճառականութեան հետեւեալ համար, անկեց յառաջ գալիք օգտուններուն վրայ մէկ երկու անգամ գրած էիք : Բայց թէ որ չեմ սխալիր, մեր ազգին հարստութեան եւ երջանկութեան առաջին եւ կրնամ ըսել միակ աղբիւրը երկրագործութիւնը կրնայ ըլլալ կը կարծեմ : Որովհետեւ վաճառականութեան երբ այսօր սկսիմք՝ 40 տարւոյ կարօտ է կատարելութեանը հասնիլ . եւ յոյնները որ յառաջացած են, անոնց հետ մրցելու չենք կարողանար, եւ միւլեւ 50-40 տարի անոնք անէլի յառաջադիմութիւն կը ընեն : Իսկ թէ որ արուեստը ընտրենք, յայտնի է թէ Երուսաղէմ արուեստը քանի որ կատարելութեան ծայրը հասած է, մեր աշխատութիւնը բոլորովին անօգուտ կը ըլլայ : Բայց երկրագործութիւնը մեր ազգին նախնի արուեստը եւ Հայաստանու յարմար գործ մը ըլլալը յայտնի է . եւ այսօր Օսմանեան հպատակ թէ որ երկու միլիոն հայ կայ, ու Պօլսոյ եւ ուրիշ քաղաքներու մեջ՝ երբ հինգ հարիւր հազարը առեւտրով եւ արուեստով կապրի, մէկ ու կէս միլիոնը երկրագործութեամբ է որ ապրուստ կը ծարէ : Ասոնք ապացուցանելու կարօտ չէ, եւ երկար գրելու ալ նամակս չի ներեր . բայց այս միտքն կըսեմ որ մի կրնայ ճառել երկրագործութենէն ազգին յառաջ գալիք արդիւնքը, եւ ինչ անէլ օգտակար ծառայութիւն մը ըրած կընամք ըլլալ Օսմանեան կառավարութեան, երբ ոչ՝ ազգովին արբեցնալով երկրագործութիւնը յառաջ տանելու աշխատիմք : Նաւարկութիւնը վաճառականութիւնը եւ արուեստը բոլոր մեզ Երուսաղէմը եւ յունաց, բաւական է մեզի երբ մեր մէկ ու կէս միլիոն երկրագործ ազգայիններն յառաջ մղողները՝ իրենց արուեստին պէտք եղած հմտութիւնները տալով . եւ ասոր ալ շատ միջոցներ ձեռք բերելու ունինք . գլխաւոր մէկ միջոցն ալ այս կըրուի ինն, որ կալուածներու տէր Մուշի պէս վանքի մը մեջ երկրագործութեան նախակրթական դպրոց մը բանայ : »

Վաճառականութեան մեր ազգին մեջ տարածուելոյն ողջափ որ սաստիկ փափաքող ենք, բայց եւ այնպէս չենք կրնար մեր Ազգի Բարեկամին խորհրդածութեանց անտարբեր մնալ, զոր մեծ մտադրութեամբ եղած կը գտնենք :

Արդարեւ՝ ըսածները շատ իրաւացի են, եւ մեր ազգին անէլի յարմար՝ դիւրին ու օգտակար է երկրագործութիւնը . մանաւանդ ասիկալ այնպիսի արուեստ մըն է, որ բոլոր մարդկային ազգը կրնայ երջանկացնել : Երկրագործութիւնը հարստութեան անսպառ աղբիւր մըն է, օտար երկիրներ երբայ ու փնտնելոյ հարկ չկայ . բաւական է որ կոխած տեղը հերկես, ցանես՝ քաղես, ու վայելես անդորրութեամբ : Պետք եղած գլխաւոր դրամագլուխը երկու բան է . երկիրը, որ շատ ունիմք . եւ Ժրութիւնը, որ մերագնեայք բով ջալակիր : Ուստի երկրագործութեան յառաջադիմութեանը համար մեզի առաջին հարկաւոր եղածն է ջանք՝ եւ նոյն արհեստին վերաբերեալ ուսումը դաս տրուելոյ վարժարանները :

Սակայն քանի մը կետեր ալ կան, որ Արեւելքի երկրագործութեան յառաջադիմութեանն արգելք եղած են եւ պիտի լինին, երբ դարձան ջաւարուի :

Ինքն այս շաբաթը եւ մեծամեծ գոհերն ընկնէին վերջը՝ երբոր դարձեալ անձինն զանգատներ կըլսէ, իրեն ծանր կուգան :

Իսր բոլոր գրքերուն զնոց վրայ Պօլսէն խնդրուածին համեմատ չափազանց զիջումներ ցրտաւ, եւ ի սեր ազգին բան մը չխնայեց : Արդարեւ նոյն գրքերը այն զներով ուրիշ ազգի մէջ ծախուիլը եւ ոչ իսկ տեսնուած է : Օրինակի համար *Դասարանը*՝ երեք գրքիւնքն տպուեց, 8 ֆուսէնքն վար չէին ծախուիլ : Եւ մոռնալու չէր, զոնք 10,000 օրինակ մեկէն կըծախուէր, եւ զուցէ մինչեւ ցարդ երբորդ տպագրութիւն մըն ալ եղած էր :

Եւրոպական լեզուով գիրք գնողներն ստոր լաւ կը համոզուին . գաղիւնքն պատկերազարդ Սաղմոս կամ Նարեկ մը (բեռն ունենալին) ճիւղ պիտի ծախուէր 5-4 ֆուսէնքի, որ մէկ շաբաթուան մէջ գոնէ 10 ական հազար օրինակ պիտի ծախէին անշուշտ :

Արդ Պ. Ճ. Արամեանը կըծանուցանէր քեւ, մինչեւ ցարդ իսր գրոց զներուն վրայ ըրած գիշումն առնելի ընելը իրօք անհնարին է : Այս առթիւ կիմացընէ որ փոքրեքանցներուն պէս ճիւղ գիրք բաժնէյու, ոչ կարողութիւն, ոչ հպատակ եւ ոչ հարուստ ընկերութիւն մը ունի իրեն կանակ կեցող . ընդհակառակն ազգէն ամենավորքը հպատակ մը մտքէն չանցընէին Եսէն ազգին անուանի վարդապետներէն յոմանց ալ մեծամեծ վնասներ եւ ուղղակի բշտամուրթներ կրած է՝ մանաւանդ վերջի տարիներս : Այս բշտամուրթներուն պատճառաւ Պ. Ճ. Արամեանը մեծ դժուարութեամբ տպեց եւ տուաւ ազգին իր գեղեցկատիպ գրքերը այն զներով՝ որ ոչ միայն չկրնար իջեցընել՝ այլեւ անոնց երկրորդ տպագրութիւնը ընելու միտք ալ չունենալուն համար հաւանական է որ քիչ տեսնեն զներն ալ պիտի պարտաւորի բարձրացընելու, որպէս զի իր վնասները կարենալ քիչ մը բերեացընել :

Ա. Յ. Լ. Ե. Ա. Յ. Լ. Գ.

— Անգղիական օրագրի մը մէջ կըկարդանք քեւ, Մեծին Բրիտանիոյ մէջ այժմ 1102 օրագիր կընրատարակուի : Որոց 791ը բուն Անգղիոյ մէջ, 28 Կալիքի մահանգին մէջ, 158 Սկոտլոյ մէջ, 152 Իռլանտայի մէջ, եւ 15 անգղիական կղզիներուն մէջ :

Նոյն տեքուրեան մէջ 1821 ին 267 օրագիր կընրատարակուի եղեր . 1851 ին 295 . 1841 ին 472 . 1851 ին 565 : Իսկ 1861 ին 1102 օրագիր : Շտեմարաններն ու Եռամսեայ հանդէսները 481 հատ են, որոց 207 կրօնական խնդիրներու վրայ կըխօսին :

— Լիւքսաքի միլիարդանոցներն յունվար 51 ին կատարուելով՝ 245,856 ըլնը կըշահի, որն որ Մուրյօ անուն գինուոր մը գնած էր : Նոյն գինուորն ամառս 5 ին Լիւքսաքի միլիարդանոցներն կըկատարուէր, եւ շահող տունակը ցուցանելով՝ իրեն էլած 40,000 ֆուսէնքը կուտանայ :

Մուրյօ հոն կըկատարէ իսր երեք տոմսակ գնելուն պարագայները որ հետաքրքրական են : Միտքը դրեր է եղեր 5 ֆուսէնք վատնել վիճակահանութեան, ըստ 80 սանրիմէն առնելի տոմսի չափանշանով՝ իսր ընկեր՝ Հարան անուն անձնէն, որ գործառնելն խնայարանքէն մեկն է, 2 ֆուսէնք 20 սանրիմ փոխ կըխնայէր ստակն 5 ֆուսէնքի լրացընելու համար : Հարանին վրայ ալ միայն 2 ֆուսէնք գտնուելով՝ հարկ կըլինի որ ուրիշ ընկեր մըն ալ 20 սանրիմ տայ : Այսպէս 5 ֆուսէնքն ամբողջացընելով՝ երեք տոմսակ գներ է :

Տեղերինն դարձած ատեններն՝ Հարանը Մուրյօյին կատաշարիէ քեւ շահուն ալ վնասուն ալ ընկեր լինին . որուն կըհասանի միտքը : « Տոմսակները բոլորովին մոռցեր էինք, կըլայայտու Մուրյօ, երբ օրագիրք բանը մեզի իմացուցին . եւ անմիջապէս լուրը գործառնելն մեզ տարածեցաւ . զնոյնպէս զիս կանգնեց, ու Մեկինէ գործավարը զիս տեսնել ուզեց, եւ Լիւքսաքի համար արտօնութիւն տրուեցաւ ինձի, ուր անա էկայ այս առաջին անգամ : »

Մուրյօ 40,000 ֆուսէնքն առնելով փարիզ կըկատարուէր եւ 20,000 ֆուսէնքն իսր ընկերոջը Հարանին կըկանգնէ . իսկ 20 սանրիմ փոխ տուող ընկերունն ալ 1000 ֆուսէնք կուտան :

Մուրյօ ընտիր գինուոր մը լինելէն ի վտա՝ շատ ալ ծնողատէր է կըսեն . իսր պատահա՝ տկար եւ աշխատելոյ անկարող մօրը մէկ հատիկ նեցուկն ինք է եղեր : Երբեք անհոգութիւն չէ ըրած բոլոր ամսականն իսր խեղճ մօրը խրկելոյ : Ահաւասիկ առաքինի որդի մը

որ արժանապէս կըկարծատրուի . եւ բարեբաղդ մայրն պատահեաւ պիտի կարենայ իսր վերջի օրերն երջանկութեամբ ու հանգստութեամբ անցուցանել :

— Զինաստանէն Մարսիլիս հասած վերջին նամակները կըծանուցանեն քեւ, երկնից արդարեւ (կայսեր) պալատին մէջ գորաց գտած նիւթերը չինացիք կըզգընեն սատուիկ առող գնով :

Գաղիւնքի ընդհանրանիւց գինուոր մը կըլինուի, որ կայսեր ոսկեծոյլ կնիքը եւ Ոսկեգրքէն քանի մը բերք գտեր է . եւ այս աւարը 100,000 ֆուսէնքն առնելի կարծեցընէն էր :

Այն հարստութիւնը եւ արուեստաշէն նիւթերը որ Եւրոպացի գորքը կըբերէ իսր կարանաւացը հետ՝ անհաշուելի են, եւ տակաւին պալատն մէկ կողմը միայն որոնէր էին, երբ յանկարծ հրդեհը բոլոր մնացորդը լափեց : Ամեն տեսակ հետաքրքրական նիւթեր որ մարդ կրնայ երեսակալել, կայսերական տպարանաց բազմաթիւ սրահներուն մէջ դիզուած են եղեր :

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Ր. Ա. Կ. Ա. Ն.

ՄԱՐՏԻԱՆ. 9 Փետրվար 1861 :

ՄԱՐՏԻԱՆ ԵՒ ԲՈՒՅՈՒՆ (ԲՈՅՈՒՆ) . — Շաբաթուան եկած մետաքսը շատ քիչ էր, քան ի քանի մը մաս Պարսկաստանի մետաքսէն : Հրապարակու վրայ գտնուած բոժոժին վրայ 8000 քիլօկրամի չափ ալ լատեցաւ, որ *Սիւնիս* եւ *Սիւնիլ* շոգնուաները ընդին Պօլսէն ու Պարսկէն : Զմիւտելոյ նամակներն այս շաբաթ չեկան : Ցաւալի է որ մեր վաճառականութիւնն ստեղծ կըտեսնէ այս դեպքին պատճառով :

Երեւի քեւ գիններն իջնելը վերջին կետին հասած է . Լիւյօնի եւ Եւրօի ուրիշ հրապարակներուն լուրերն առնել քաջալերիչ են . կըլինին մանաւանդ քեւ Լիւյօնի հրապարակին վրայ նոր շարժում մը կընեն, որ Ամերիկայէն ստուծուած լուրերուն հետեւանքն է : Իսկ մեր հրապարակին վրայ դեռ շարժում մը չկայ . եւ վաճառողները հաստատ կըլինան գիններն վրայ :

Մեզի ծանօթացած մետաքսի վաճառանց մէջ բնաւ Ֆիլարիս չկայ . ուստի պետք է որ Լիւյօն խրկուածներն անշուշտ ծախուած լինին : Իսկ հոս ծախուածներն են, 4 պալեայ Թեզգամ, ֆ. 45, եւր. 1 Եւ 2 0/0 : 6 պալեայ Զինաստանի ուրբա, ֆուսէնք 42, եւր. 2 0/0 : 2 պալեայ ճափօնի, ֆ. 42, եւր. 1 Եւ 2 0/0 : 20 պալեայի չափ Պարսկաստանի, ֆ. 40 Եւ 47, եւր. 45 Եւ 46 0/0, ըստ տեսակին : Այս ապրանքն իր օրինակի համար գնեցին հրապարակու վրայ գտնուածներն :

Մախուած բոժոժն է, 4500 քիլօկրամ Անուրօսի, ֆ. 20, եւր. 2 0/0 : 2000 քիլօկ. Պանարմայի, ֆ. 48, եւր. 4 Եւ 5 0/0 : 2000 քիլօկրամ Դոյօզի, ֆ. 47 : 800 քիլօկրամ դարձեալ՝ Կանաչ, ֆ. 47, եւր. 4 : 4000 քիլօկրամ Ամաթիոյ բոյլ, ֆ. 42 : 2000 քիլօկրամ Ստրաստանի, ֆ. 46 :

Ստորին ապրանքն քան մը չէ ծախուած այս շաբաթ : 500 պալեայ Պարսկաստանի Ֆիլօզօն Զուլցցերիս խրկուցաւ : Ամսոյս 2 Եւ մինչեւ 8, *ֆոնտիսի* եւրկայացած մետաքսն է 55 պալեայ՝ 1940 քիլօկրամ կշռող :

ԲԱՅԱՆ . — Հրապարակու վրայ Ժիւնիլ բամբակը շաբաթնակ կըլինուոր . եւ շաբաթուան ծախուածին քանակութիւնը 400 պալեայի մօտ է . որոց գներն են, T. O. 50 քիլօկրամ ֆ. 94 . O. ֆ. 105 Եւ 104 . B. O. ֆ. 115 Եւ 116 : 70 պալեայ 2/3 B. O. 1/3 միջակ, ֆ. 110 ի մօտ արժեք 50 քիլօկրամ :

Արեւելքի բամբակն քիչ վաճառու կայ ծանուցուելիք : Մաս մը Ատանայի գեղեցիկ ապրանք ծախուցաւ, ֆ. 65 Եւ 64, եւ Եւրօնք : Քանի մը վաճառու ալ Կիպրօսի ապրանքն եղեր է, ֆ. 85 :

Շաբաթուան եկած Ժիւնիլ բամբակն է 780 պալեայի չափ :

ԲՈՒՅՈՒՆ . — Այս ապրանքը շաբաթնակ կըլինուոր, քայց զըմբողջարար եղանակին վերջին հասանք . եւ սպասուած քիչ մը ապրանքը Գասապաշի տեսակէն է, որ նաեւ Երած չեղած բարձր գներով կըվերցուի :

Այս շաբաթ գէշ օրերուն պատճառաւ նաեւ ապրանք չհանուելուն համար քիչ առուտուր եղաւ . իսկ գները հաստատուն են :

Եղած վաճառումն է, 60 պալեայ Պարսկաստանի ճերմակ լուացած, 50 քիլօկրամ ֆ. 125 :

Իսկ եկածներն են, 1501 պալեայ Պօլսէն, 26 պալեայ Սրօրայէն, 555 պալեայ Աղիթսանդրիայէն, եւ 525 պալեայ Զմիւտնիայէն :

ՋԱՍ ԶԱԲԱՐ (Ռաֆինէ) . — Նշանաւոր գործեր չեղան եւ գներն ալ անփոփոխ մնացին : Դուրս տարուելոյ համար եղած քանի մը մանր վաճառումներն հետեւեալ գներով էին :

Դուրս մերկ 50 քիլօկրամ ֆ. 44 50 : — Թղթով 7 0/0, ֆ. 44 : — Փերած (բօզ) տակաւով, ֆ. 44 50 : — Նոյնը փոքր տակաւով, ֆ. 43 : — Ներքին սպառման համար առաջին տեսակը ֆուսէնք 64 50 Եւ 65 :

ԻՍԷՎԷ . — Շաբաթուան ծախուած խանդէն է, 2500 տոպչակ ստորին Ռիօ ապրանքնէն, 50 քիլօկրամ ֆ. 65, եւրօնք եւ պալեայնաճած : 670 հակ Ուղիքսանդրիոյ Եմմէն ընտրած, ֆ. 110, եւր. 1 1/2 0/0 եւ 4 ամիս . 400 հակ դարձեալ, ֆ. 110, եւր. 4 0/0 եւ 4 ամիս :

ՃԵԼԻՒ . — Այս շաբաթ նշանակելիք գործ մը չունինք : Սիւնիս շոգնուան Զմիւտնիոյ նամակները չընտրուին համար՝ չենք գտեր քեւ այս ապրանքն ինչ գործ եղաւ նոյն հրապարակին վրայ :

ԳԻՏՈՐ (Մազը) . — Կանաչ կամ սև տեսակէն բնաւ վաճառում

չեղաւ, եւ գներն անփոփոխ են : Քանի մը պալեայի մասեր եւս ծախուեց այս շաբաթ :

ԲԵԺ ԱՐԱԲԵՑ . — 100 կողովի չափ ծախուցաւ, 100 քիլօկրամը 100 ֆուսէնք՝ մարսէն խանձնելոյ պայմանաւ : Շաբաթու մեկ երկու հարիւր կողով եկաւ այս ապրանքին :

ՅՈՐԵՆ . — Այս շաբաթ ալ կանոնաւոր կըկալով գործն ժամանեց, եւ այն պատճառաւ ամեն տեսակ ցորենին գները մեկ մեկ ֆուսէնք վար իջան : Գնոց այս նուազման շնորհիւ քանի մը գործեր եղան հետեւեալ գներով : Շաբաթ 125 քիլօկրամ կշռող Գանուրի ցորենը եւ 122 քիլօկրամ կշռող Ռուսիկներ ֆ. 52 . 125 քիլօկրամ կշռող Կալացիներ ֆ. 55 : Ընտիր տեսակ ցորենները, որ քիչ կըզանուին, միանեցուն քաղցրանելով գներնին բարձր են : Ինչպէս ֆ. 59 կրնայ ծախուիլ Մարիանօփօլիներ եւ ֆ. 56 25 Ամերիկներ :

Ալիւրի առուտուրը բոլորովին ձգուած է, եւ գներու մեծ զիջում մը լինել պետք է որ գնողները զրգուտին :

ԻՎԱՅԻՆ ՀՈՒՆՏԵՐ . — Վաճառումները քիչ են, ու պատրաստ կամ մօտեք ժամանելիք ապրանքը նուազ է, եւ անոնց համար պահանջուած գներն ալ ինչերուն գնոցը չեն համեմատուիր :

Այս շաբաթ 2000 կնդիմար Արեւելքի սուսած ծախեցին ճաւանդատին մէջ, 100 քիլօկրամ ֆ. 62 50 :

Երկու հատու բնաւ արաշիւս ծախուցաւ, 4500 կնդիմարը պատրաստ եւ 4400 կնդիմարն ապրիլ ու մայիս ամիսներուն մէջ գալիք, ֆ. 59 . 1200 կնդիմար ալ Կանդիլի պատրաստ, ֆուսէնք 42 :

ԼԻՅՈՒՆ. 9 Փետրվար 1861 .

ՕՐԿԱՆԱՅԻՆ ԳԱՂԻՈՑ

Ֆիլյա . եւ Ուլիսէօն 1 տակ 22 Եւ 28 տակ ֆ. 128 150	
» » 2 » 22 28 » 124 126	
» » 5 » 22 28 » 121 124	
» Արեւելեան բոժոժով 22 28 » 118 122	
	20 22 » — —
	22 24 » 115 116
Ուլիսէօն 24 26 » 109 115	
	26 28 » 104 108
	28 50 » — —

ՌԵՍՄ ԳԱՂԻՈՑ

Ֆիլյա . եւ Ուլիսէօն 1 տակ 22 Եւ 28 տակ ֆ. 128 150	
» » 2 » 22 28 » 124 128	
» » 5 » 22 28 » 119 125	
» Արեւելեան բոժոժով 22 28 » — —	
Ուլիսէօն 24 26 » — —	
Պրուսայի Ֆիլարիս 10 42 » 106 110	

Յունվար 28 Եւ մինչեւ յիւնիս 11 Տանկաստանի Մարսիլիոյ հաւանական շաբաթուան արարածաց ծախեցներն ու խանդութիւնը :

Մետրոս	պալեայ	572
Բոժոժ (բօզ)	պալեայ	542
Ներքին հոնա	անտուկ	10
Մետրոսի կտրուոր (ֆիլիզօն)	պալեայ	114
Նոյնը մետրոս (պուս)	պալեայ	0
Բամբակ	պալեայ	5637
Բուրդ	պալեայ	1615
Մորթ	պալեայ	218
Շուշմայ (տուսմ)	տոպչակ	2560
Մեղրամ (պարմամու)	տոպչակ	100
Կանեփ (բեմէն մօնօմու)	տոպչակ	50
Կշու մազ	պալեայ	25
Նիսիստ (Սիւնիս)	պալեայ	10
Մաշտուտակ (միլան քօրիւ)	պալեայ	2
Տարակ (սիւլիւր)	տակաւ	41
Եզիւր (պուշուր) 2 մաս (խառնի) Եւ	տէկն	46
Նեժ մետրոս (զամար արազը)	տոպչակ	374
Խոնձիկ	տոպչակ	689
Սպունգ (սիւնիլիւր)	պալեայ	0
Ներքին ծրար դրամ (կոտի)		0
Գինի Կիպրոսի	տակաւ	1
Թեփ	տոպչակ	100
Պլինձ (պալլո) մաս 4 Եւ	տակաւ	59
Մովարիտ (Էնիլ լիւլէ մասէնի)	անտուկ	27
Կիտոր (մազը)	տոպչակ	44
Ճեճիլ	տոպչակ	51
Տորոն (քէօր պոյս)	պալեայ	50
Հոտուէտ իւղ	անտուկ	9
Թորթ (մանուշակ)	տոպչակ	2
Ափիս	անտուկ	0
Տոպչակ (չիմիլ)	հատ	0
Բամբակի հոնա	արտեղ	1960
Խոնկ	տակաւ	0
Մեկրի հոնա (հաշմազ մօնօմու)	տոպչակ	500
Զամիլ	տոպչակ	510
Նուշ (պալեայ)	տոպչակ	0
Անիս	տոպչակ	0
Թուր	տոպչակ	0
Շաբաթ	տոպչակ	0

Վաղը Պօլսոյ համար Մարսիլիայէն մեկնող գաղական Թղթատար շոգնուան ԳՈՐԻՍԹԷՆ, հաւաքուած Ֆիլարիս : Այս շոգնուան պտուտակաւոր է Եւ մեկնելոյ 240 ճիւղ ու ռեփ : Նաւանագլուխ մեկնելոյ ժամանակն է, սովորաբար իրիկուան ժամը Յին ըստ Եւրոպացոց :

Շաբաթիւր-Տեղեկ . Ա. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ.

Հաւատարմութիւն ԱՂԻՍԵՍ ՊՈՒՐԺՈՒՍ ՏԷ ՍՈՍ :

ՓԱՐԻԶ . — ՏՊԱԿԻՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ. Paris.— Typographie arménienne de Walder, rue Bonaparte 55.